

แนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา*
THE GUIDELINES FOR STUDENT AFFAIRS ADMINISTRATION FOR
STUDENT QUALITY DEVELOPMENT OF PHRAPARIYATTIDHAMMA
GENERAL EDUCATION WATMUEANGYALA SCHOOL

พระปลัดพินโย ภุริปญโญ (โพธิบาล)*, อีระพงษ์ สมเขาใหญ่,
พระครูประโชติกิจจาภรณ์, ปรีชา สามัคคี

Phapalad Pinyo Phuripanyo (Popibal)*, Teeraphong Somkhaoya,
Phrakruprachotkichchaporn, Preecha Samakkhi

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

*Corresponding author E-mail: 6503202007@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา 2) ศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา 3) นำเสนอแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ขั้นตอนแรกศึกษาสภาพการบริหารด้วยการสัมภาษณ์ จำนวน 15 รูป/คน ขั้นตอนศึกษาแนวทางด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 รูป/คน และขั้นตอนนำเสนอแนวโดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า:

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียน พบว่า สถานศึกษาวางแผนงานด้วยการประชุมแต่ยังไม่เป็นรูปแบบ ด้านงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านงานส่งเสริมประชาธิปไตยและด้านงานคณะกรรมการนักเรียนยังไม่ได้ส่งเสริมอย่างเป็นระบบ งานป้องกันสารเสพติดใช้การสังเกตและเฝ้าระวัง สถานศึกษาไม่มีการจัดระบบในด้านการประเมินผลบุคลากรขาดความเข้าใจในความสำคัญของงานกิจการนักเรียน

* Received February 19, 2024; Revised March 6, 2025; Accepted March 7, 2025

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียน พบว่า ให้ความสำคัญกับงานกิจการนักเรียนมากขึ้น จัดทำระบบดูแลให้มีรูปแบบ รวบรวมฐานข้อมูลของนักเรียนให้เป็นระบบ จัดทำระบบคัดกรองนักเรียน มีเครือข่ายโรงเรียน ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เสริมทักษะในการหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดและพิจารณาผลลัพธ์ในระยะยาว

3. ผลการนำเสนอแนวทาง พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นด้วยกับแนวทาง โดยปรับให้แสดงกระบวนการดำเนินงานเป็นลำดับ กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย มอบหมายงานและดำเนินการ นิเทศติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน วิเคราะห์ผลและปรับปรุงการดำเนินงาน

คำสำคัญ: การบริหารกิจการนักเรียน, โรงเรียนพระปริยัติธรรม, พัฒนาคุณภาพผู้เรียน

Abstract

The study aimed to 1) study the conditions of student affairs administration at Phrapariyattidhamma General Education Watmueangyala School, 2) investigate the guidelines for student affairs administration to improve the quality of learners of Phrapariyattidhamma General Education Watmueangyala School, and 3) propose the ways to manage student affairs to improve the quality of learners of Phrapariyattidhamma General Education Watmueangyala School. This qualitative research started the first step by studying the conditions of the student affairs administration via an interview with fifteen key informants. The second step was to study the guidelines by interviewing five experts. The process of proposing guidelines was conducted by group discussion of eight experts.

The findings were as follows:

1. The conditions of student affairs administration were as follows: the school has planned for student affairs with meetings, but this was not yet systematically formed. Student support, democracy promotion work, and student committee work have not been systematically promoted. Addictive substance prevention was operated through observation and surveillance. The school did not have a systematic evaluation. School staff lacked an understanding of the importance of student affairs work.

2. The results of the student affairs administration guidelines included more emphasis on student affairs work, setting up a systematic student support system, systematically compiling student databases, establishing a student

screening system, setting up a school network, engaging students to express their opinions in organizing activities, enhancing skills to avoid drugs, setting goals and indicators for assessment and consideration of long-term outcomes.

3. The results of the proposed guidelines showed the experts' agreement with them by adjusting the operational process in sequence. Objectives and goals need to be set, including assigning tasks and supervision, monitoring, analyzing, and improving.

Keywords: Student Affairs Administration, Phrapariyattidhamma School, Student Quality Development

บทนำ

ปัจจุบันโอกาสทางการศึกษาของ เยาวชน ในประเทศไทย ได้รับการตอบสนองอย่างกว้างขวางทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับมัธยมศึกษา ซึ่งถือได้ว่าเป็นการศึกษาระดับกลางที่ผู้เกี่ยวข้องทางด้านการศึกษาควรให้ความสนใจมากที่สุด เพราะเป็นการจัดการศึกษาให้กับเยาวชนซึ่งถือว่าเป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนาบ้านเมืองในอนาคตต่อไป โดยหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบต่อการพัฒนาเยาวชนในระดับนี้ก็คือ โรงเรียนมัศึกษานั้นเอง (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

ทั้งนี้การดำเนินงานโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดจะต้องประกอบด้วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นงานวิชาการ งานธุรการ และอีกงานหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่างานด้านอื่น ๆ คือ งานกิจการนักเรียนซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับเยาว์ปัญญา การพัฒนาบุคลิกภาพ และอุปนิสัยของนักเรียนเนื่องจากสถานการณ์และปัญหาเด็กในสังคมไทยในปัจจุบัน มีความรุนแรงและวิกฤตมากขึ้น สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ค่านิยมและวัฒนธรรมประเพณีไทยที่ดีงามถูกละเลยก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมา อาทิ การล่องละเมียดทางเพศ สารเสพติด การทะเลาะวิวาท สู้ลามกอนาจาร การฆ่าตัวตาย เป็นต้น ซึ่งมีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งได้กล่าวว่าหน้าที่ของสถานศึกษาโดยตรงที่ต้องเน้นพัฒนาคุณภาพคนในสังคมให้มีคุณธรรม และมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้ความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และศีลธรรมสามารถก้าวทันความเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวทางการพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นสถานศึกษาที่มีเป้าหมายในการมุ่งพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นพระภิกษุ สามเณร ให้เป็นผู้มีคุณธรรม มีความรู้ ประพฤติปฏิบัติตนตามพระธรรมวินัย เป็นศาสนทายาทที่ดีของพระพุทธศาสนา (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2562) และเป็นที่น่าชื่นชม นับตั้งแต่ที่ได้มีการก่อตั้งโรงเรียนนี้ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2514 จนถึงปัจจุบันเจ้าอาวาสซึ่งเป็นผู้จัดตั้งโรงเรียน พร้อมทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครู พระอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้ร่วมกันดำเนินการนานับการเพื่อจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานจึงมีโรงเรียนหลายแห่งที่มีชื่อเสียง ได้รับความศรัทธาเชื่อมั่นจากผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนหลักสูตรที่โรงเรียนจัดขึ้นได้ในตัวเองหรือเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อมุ่งให้พระภิกษุ สามเณรมีบุคลิกภาพเหมาะสมตามสมณเพศช่วยให้มีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม ปรับตัวเข้ากับสังคมได้และไม่ขัดต่อวินัยสงฆ์ เพื่อได้ศึกษาต่อในระดับสูง ในปัจจุบันโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้รับการจัดตั้งขึ้นเป็นสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ผู้เรียนซึ่งเป็นพระภิกษุสามเณร และได้ดำเนินการมานาน เป็นการจัดการศึกษาอีกแผนกหนึ่งของคณะสงฆ์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาเรียนรู้วิชาพระปริยัติธรรมควบคู่วิชาการสามัญศึกษา การศึกษาของคณะสงฆ์มีอยู่ 3 แผนก ได้แก่ แผนกธรรม แผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษา โดยแผนกธรรมและแผนกบาลีนั้นเป็นการจัดการศึกษาเฉพาะทางพระพุทธศาสนา ส่วนแผนกสามัญศึกษานั้นเป็นการจัดการศึกษาที่ผสมผสานกันทั้งหลักสูตรพระพุทธศาสนาและหลักสูตรสามัญศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเข้าด้วยกัน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จึงมีการดำเนินงานกิจการนักเรียนที่เฉพาะตัวแตกต่างจากโรงเรียนสามัญทั่วไปเนื่องจากต้องคำนึงถึงสมณสาธูปของผู้เรียนเป็นสำคัญด้วย (กองพุทธศาสนศึกษา, 2551)

ผู้วิจัยเห็นว่าการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ควรมีแนวทางที่เป็นรูปธรรมในการนการบริหารงานกิจการนักเรียน จึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา โดยในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์หาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนที่จะสามารถนำมาเพื่อพัฒนานักเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ในครั้งนี้การบริหารงานกิจการนักเรียนของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ได้นำไปประกอบการวางแผนพัฒนาประสิทธิภาพของการบริหารงานกิจการนักเรียนให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา

3. เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งศึกษาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา

เครื่องมือในการวิจัย

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ในขั้นตอนการศึกษาสภาพแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ผู้วิจัย ได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)
2. ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการศึกษาแนวทางการพัฒนา คือ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา
3. ขั้นตอนการนำเสนอแนวทาง เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการนำเสนอ คือ แบบประเมินและแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพ เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้
 - 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา
 - 2) การเก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)
2. ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง
 - 1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 รูป/คน เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึกเรื่อง แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน
 - 2) ขั้นตอนเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยพิจารณาว่าผู้ให้ข้อมูลนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการ สามารถตอบปัญหาที่ต้องการเกี่ยวข้องได้หรือไม่ รวมทั้งพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเข้าไปศึกษา ตลอดจนพิจารณาความสะดวกและความปลอดภัยในการเดินทาง
 - 3) ขั้นตอนแนะนำตัว ผู้วิจัยได้ส่งเอกสารขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากนั้นจึงกำหนดวัน เวลาสัมภาษณ์ วิธีการดังกล่าวเป็นการกำหนดบทบาทของผู้วิจัยแบบเปิดเผย

4) สัมภาษณ์รายบุคคล เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเสนอร่างแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน

3. ขั้นตอนการนำเสนอแนวทางสนทนากลุ่ม ในวันพุธที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2567 เวลา 12.30-14.00 น. ณ ห้องประชุมวัดเมืองยะลา พระอารามหลวง จังหวัดยะลา เสนอแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา เพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยฉบับนี้ ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพ

การศึกษาขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนการศึกษาสภาพแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

- 1) ผู้วิจัยดำเนินการนำรายละเอียดจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานตามแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน
- 2) นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น
- 3) ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำเสนอในผลการศึกษาสภาพ

2. ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง

การศึกษาขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นศึกษาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

- 1) ผู้วิจัยดำเนินการนำรายละเอียดจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการจัดทำร่างแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา
- 2) นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น
- 3) ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำเสนอในการสนทนากลุ่ม

3. ขั้นตอนการนำเสนอแนวทาง

การศึกษาชั้นวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนการแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ด้วยการนำความเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข ปรีกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และจัดทำแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ฉบับสมบูรณ์ สรุปผลและนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา มีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา พบว่า สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา มีผลการศึกษาใน 9 ด้าน ดังต่อไปนี้

1.1 สภาพการวางแผนงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา มุ่งเน้นพฤติกรรมนักเรียน กฎระเบียบวินัย กิจกรรมพัฒนาสังคมและทักษะการใช้ชีวิต สถานศึกษามีการวางแผนงานกิจการนักเรียนด้วยการประชุมประจำเดือน การวางแผนงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาในปัจจุบันยังไม่เป็นรูปแบบที่ชัดเจน แผนงานกิจการนักเรียนยังไม่ครอบคลุมทุกด้านของการพัฒนานักเรียน มีปัญหาและอุปสรรค เช่น บุคลากรขาดความรู้และทักษะในการวางแผนงานกิจการนักเรียน ทำให้แผนงานกิจการนักเรียนยังไม่ครอบคลุมทุกด้านการพัฒนานักเรียนบางครั้งงานกิจการนักเรียนถูกให้ความสำคัญน้อยกว่างานอื่น ๆ

1.2 สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา ในปัจจุบันสถานศึกษามีกิจกรรมพัฒนานักเรียนที่สนับสนุนการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนผ่านกิจกรรมประจำวัน กิจกรรมเสริมพัฒนาเจตคติผ่านการอบรม กิจกรรมพัฒนาความสามารถและศักยภาพตนเองผ่านการแสดงออก และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการท่องจำพื้นฐาน มีการแบ่งเวรผู้ดูแลและจัดการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ผลที่ได้คือนักเรียนมีการพัฒนาพฤติกรรมและลักษณะอันพึงประสงค์ โดยแสดงออกผ่านการให้ความร่วมมือและพร้อมเพรียงในกิจกรรมของโรงเรียน อย่างไรก็ตามการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษายังมีปัญหาและอุปสรรคอยู่หลายประการ เช่น บุคลากรขาดความเข้าใจในสำคัญของงานกิจการนักเรียนทำให้งานกิจการนักเรียนไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร นอกจากนี้นักเรียนมีระดับความพร้อมและทักษะที่แตกต่างกัน และมีข้อจำกัดทางสถานที่หรือสภาพการเป็นสมณเพศของผู้เรียน

1.3 สภาพด้านงานส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ได้แก่ ปัจจุบันสถานศึกษามีการส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรม แก่ผู้เรียนด้วยการอบรมก่อนและหลัง ชั่วโมงเรียนมีการส่งเสริมในทางอ้อมด้วยการบูรณาการเข้ากับวิชาเรียน และผู้บริหารส่งเสริมในเรื่องวินัย คุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม เพิ่มเติมด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ของวัด ผลที่ได้คือนักเรียนมีการพัฒนาพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น รู้จักเคารพผู้ใหญ่ พุดจาสุภาพ รู้จักช่วยเหลือกัน และช่วยเหลือสังคมมากขึ้น แต่ยังมีพฤติกรรมบางด้านที่ต้องปรับปรุง เช่น การรักษาความสะอาด มีปัญหาและอุปสรรค เช่น บุคลิกภาพของนักเรียนยังไม่พร้อมในการพัฒนา ปัญหาบางส่วนเกิดจากสภาพแวดล้อม และครูผู้สอนอาจขาดทักษะในการส่งเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

1.4 สภาพด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของสถานศึกษายังไม่เป็นระบบ มีการจัดเอกสารหลักฐานข้อมูลนักเรียนไม่ครบถ้วน แต่มีการให้การสนับสนุนนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น มีรถรับส่ง ให้อุปกรณ์การเรียน มีการดูแลสุขภาพอนามัยและคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงโดยใช้การสังเกต ส่งผลให้การปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากไม่มีแผนงานหรือโครงการเป็นลายลักษณ์อักษร และงานเอกสารและระเบียบยังไม่เป็นระบบทำให้การติดต่อประสานงานล่าช้าและผิดพลาด

1.5 สภาพปัจจุบันด้านงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่ได้ รับการส่งเสริมอย่างเป็นระบบ ขาดการวางแผนงานและการดำเนินงานที่ชัดเจน ในปัจจุบัน ใช้การบูรณาการเข้ากับวิชาเรียนซึ่งอาจไม่เพียงพอต่อการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจและตระหนัก ถึงหลักประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ส่งผลให้ผู้เรียนขาดความเข้าใจในเรื่องประชาธิปไตย และสถานศึกษาไม่ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมประชาธิปไตยอย่างจริงจัง ปัญหาและอุปสรรค คือ ครูผู้สอนขาดความถนัดในการสอดแทรกเนื้อหาที่ส่งเสริมประชาธิปไตยเข้าในวิชาที่ตนเอง สอน สถานศึกษาขาดต้นแบบของการส่งเสริมประชาธิปไตยที่ชัดเจน และสถานศึกษาขาด ระบบติดตามและประเมินผลกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย

1.6 สภาพปัจจุบันด้านงานหัวหน้าระดับของสถานศึกษามีการใช้ Line, Facebook เพื่อส่งข้อมูลและสื่อสารกับนักเรียนและผู้ปกครอง และมีการดำเนินการพัฒนา ทักษะด้านการดำเนินชีวิตและการทำงานร่วมกับผู้อื่นมุ่งเน้นพัฒนานักเรียนในด้านทักษะ การดำเนินชีวิต การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการพัฒนาบุคลิกภาพ ส่งผลให้นักเรียนเกิดทักษะ การทำงานร่วมกัน ทักษะการแก้ปัญหา ตัดสินใจ ในสถานการณ์ต่าง ๆ มีการพัฒนาทักษะการ สื่อสารที่ดีขึ้น มีปัญหาและอุปสรรค เช่น ข้อจำกัดทางทรัพยากรบุคลากร งบประมาณ และ สิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน บุคลากรไม่มีความชำนาญในการจัดทำแผนและโครงการ ต่าง ๆ และนักเรียนมีพฤติกรรมที่ท้าทาย

1.7 งานคณะกรรมการนักเรียนของสถานศึกษาในปัจจุบันสถานศึกษายังไม่มี การจัดตั้งคณะกรรมการนักเรียน แต่มีระบบรุ่นพี่รุ่นน้อง ใช้การประสานงานและติดตาม พฤติกรรมนักเรียนร่วมกับครูประจำชั้น สถานศึกษามีแผนที่จะจัดตั้งคณะกรรมการนักเรียน

เมื่อมีผู้เรียนเพิ่มขึ้นในอนาคต เพื่อให้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลโรงเรียนและเข้าใจงานต่าง ๆ ในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามสถานศึกษาควรจัดทำแผนกิจกรรมให้นักเรียนและส่งเสริมความรู้เรื่องคณะกรรมการนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการนักเรียน และสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าสถานศึกษาจะไม่มีการจัดตั้งคณะกรรมการนักเรียนก็ตาม

1.8 ด้านงานป้องกันสารเสพติดของสถานศึกษาในปัจจุบัน การป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษานั้นการติดตามและสังเกตพฤติกรรมนักเรียนอย่างใกล้ชิด มีการแยกนักเรียนออกจากกลุ่มเสี่ยงและสอนเรื่องโทษของยาเสพติดในรายวิชาต่าง ๆ แต่ยังไม่มีความเห็นและการทำสรุปผลประจำปี การดำเนินงานป้องกันสารเสพติดของสถานศึกษาส่งผลให้ผู้เรียนบางส่วนมีความเข้าใจและป้องกันตัวจากยาเสพติด แต่สถานศึกษายังมีปัญหา เช่น สถานศึกษามีบุคลากรไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับงานป้องกันสารเสพติด สถานศึกษาขาดระบบติดตามและประเมินผลซึ่งอาจทำให้การดำเนินงานด้านการป้องกันสารเสพติดยังไม่มีประสิทธิภาพและคนในชุมชนเป็นปัจจัยที่อาจทำให้นักเรียนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้ง่ายขึ้น

1.9 ด้านงานประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนในปัจจุบัน ได้แก่ สถานศึกษามีการประเมินผลการดำเนินกิจการนักเรียน แต่ไม่มีการจัดการที่เป็นระบบในด้านแผนงาน การประเมิน การจัดเก็บข้อมูล และการติดตามผล สถานศึกษาควรปรับปรุงการประเมินผลกิจการนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่งผลให้สถานศึกษาไม่สามารถประมวลผลข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานได้ ซึ่งส่งผลต่อการกำหนดงานในปีการศึกษาต่อไป อุปสรรคที่สำคัญประการหนึ่งคือ สถานศึกษามีการดำเนินงานกิจการนักเรียน แต่การประเมินผลยังไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากไม่มีรูปแบบการประเมินผลที่ชัดเจน งานไม่ครอบคลุมทุกด้านและวัดผลได้ยาก

2. ขั้นตอนการศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา พบว่า แนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ในการบริหารงาน 9 ด้าน มีข้อสรุปดังนี้

2.1 ด้านงานวางแผนงานกิจการนักเรียน ได้แก่ 1) ส่งเสริมให้นักเรียนรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน 2) ส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพที่ดี และมีทักษะชีวิต และ 3) ให้ความสำคัญในเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.2 ด้านงานบริหารงานกิจการนักเรียน ได้แก่ 1) สร้างบรรยากาศที่ดีในโรงเรียน 2) มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา 3) กำหนดกิจกรรมโดยประมวลผลนักเรียนเป็นรายบุคคล 4) ให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะต่าง ๆ และ 5) ให้นักเรียนได้มีการฝึกพื้นฐานการประกอบอาชีพ

2.3 ด้านงานส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ได้แก่ 1) ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี 2) ให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดี และ 3) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรม อย่างต่อเนื่อง

2.4 ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ 1) กำหนดหลักการปฏิบัติในการดูแลนักเรียน 2) สร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) ใช้แอปพลิเคชันในการส่งต่อข้อมูลระหว่างช่วงชั้น และ 4) สนับสนุนทุนเรียนต่อในระดับชั้นอุดมศึกษา

2.5 ด้านงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ได้แก่ 1) ปลุกฝังจิตสำนึกประชาธิปไตยให้แก่ผู้เรียน 2) ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการทำงานร่วมกัน 3) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่าง ๆ และ 4) สอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

2.6 ด้านงานหัวหน้าระดับ ได้แก่ 1) จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้การสอนให้เป็นรูปแบบ 2) เสริมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ และ 3) กิจกรรมการปรับพื้นฐานความรู้ให้แก่ผู้เรียน

2.7 ด้านงานคณะกรรมการนักเรียน ได้แก่ 1) ส่งเสริมนักเรียนที่นิสัยและพฤติกรรมดีให้ลงสมัครเลือกตั้ง 2) ให้รุ่นพี่คอยช่วยดูแลการเรียนรู้ของรุ่นน้อง 3) มอบหมายงานจัดกิจกรรมกิจกรรมต่าง ๆ และ 4) ฝึกทักษะให้เกิดการทำงานเป็นระบบ

2.8 ด้านงานป้องกันสารเสพติด ได้แก่ 1) พัฒนาทักษะในการหลีกเลี่ยงการเสพติด 2) สร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง 3) เฝ้าระวังพฤติกรรม และ 4) คัดกรองการเข้าออกของบุคคลภายนอก

2.9 ด้านงานประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ได้แก่ 1) ดำเนินการตรวจสอบให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโรงเรียน 2) ประเมินผลการพัฒนาผ่านกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ และครูผู้สอนควรมีการทำวิจัยชั้นเรียน และ 3) ปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมและโครงการของกิจการนักเรียนให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

3. ขั้นตอนการนำเสนอแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา พบว่า แนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ในการบริหารงาน 9 ด้าน มีข้อสรุปดังนี้

3.1 ด้านงานวางแผนงานกิจการนักเรียน 1) กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายเพื่อให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม วินัย สุขภาพกายและจิต ทักษะชีวิต 2) วางแผนขั้นตอนการดำเนินงาน กำหนดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ประมวลผลนักเรียนเป็นรายบุคคล 3) ตรวจสอบผลการดำเนินงาน จำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม จำนวนนักเรียนที่มีการพัฒนาทักษะ จำนวนนักเรียนที่มีจิตสาธารณะ 4) ทบทวนและ

วิเคราะห์ผลการดำเนินงาน วิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด ความคิดเห็นของนักเรียน และผู้ปกครอง ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ความพึงพอใจของผู้เรียน 5) ปรับปรุงแผนงานและการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

3.2 ด้านงานบริหารงานกิจการนักเรียน 1) กำหนดแนวทางและมอบหมายงาน แต่งตั้งคณะกรรมการ ประชุมกำหนดแนวทาง 2) มอบหมายโครงการแก่ครูผู้เสนอโครงการ 3) เตรียมพร้อมและดำเนินโครงการ เตรียมเอกสาร สื่อ อุปกรณ์ ดำเนินโครงการตามขั้นตอน 4) นิเทศติดตามและประเมินผลความพึงพอใจ 5) สรุปผลการดำเนินงานโดยผู้รับผิดชอบโครงการ

3.3 ด้านงานส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม 1) วางแผน ร่วมกัน กำหนดวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดความสำเร็จ วางแผนงานให้สอดคล้องกับกิจกรรมทาง ศาสนา 2) กำหนดบุคลากรรับผิดชอบ มอบหมายพระอาจารย์ที่เป็นบรรพชิตของโรงเรียนเป็น ต้นแบบในการดำเนินงาน 3) ปฏิบัติตามปฏิทินปฏิบัติงาน จัดระบบปฏิบัติธรรม ฝึกให้นักเรียน รายงานการรับผิดชอบ 4) นิเทศติดตามผลการดำเนินงานโดยพิจารณาผลลัพธ์จากนักเรียน โรงเรียน ชุมชน 5) สรุปและรายงานผลเพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตร

3.4 ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 1) จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการ จัดทำแผนงานโครงการ กำหนดหลักปฏิบัติ กำหนดระบบการบริหาร จัดการให้มีการติดตามผล 2) มอบหมายครูผู้ดูแลรับผิดชอบกลุ่มนักเรียน และสร้างความ ร่วมมือกับผู้ปกครอง 3) ศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อจัดทำเอกสารหลักฐานข้อมูลนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดกลุ่มนักเรียน 4) จัดทำระบบส่งต่อนักเรียนให้มีความต่อเนื่องใน ทุกระดับชั้นและสนับสนุนทุนเรียนต่อ 5) ติดตามประเมินผลและนำผลการประเมินไปใช้ ปรับปรุงและพัฒนา

3.5 ด้านงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน 1) กำหนดเป้าหมายของงาน ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ รู้จักการเคารพสิทธิ ของผู้อื่น 2) ประชุมทบทวนแผนงานโครงการกิจกรรม กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ 3) จัดสรร ผู้รับผิดชอบโครงการ 4) สำนวญความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับความเข้าใจและความคิดเห็น เมื่อร่วมในกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย 5) ปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผน และเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้เกิดความหลากหลายของกิจกรรม

3.6 ด้านงานหัวหน้าระดับ 1) วางแผนและดำเนินการปรับปรุงให้นักเรียน ประพฤติตามกฎระเบียบของโรงเรียน 2) แต่งตั้งกรรมการพิจารณาโทษนักเรียนที่กระทำผิด ตรวจเครื่องแบบนักเรียน 3) สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จในชั้นเรียน 4) ประสานงานกับครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง และสำนักงานกลุ่มกิจการนักเรียน 5) จัดโครงการ ปรับพื้นฐานความรู้ให้แก่ นักเรียนปีแรก 6) สรุปผลการปฏิบัติงานเมื่อสิ้นภาคเรียน

3.7 ด้านงานคณะกรรมการนักเรียน 1) คัดเลือกนักเรียนที่มีคุณลักษณะนิสัย และพฤติกรรมที่ดีเข้ารับเลือกตั้ง 2) จัดทำแผนงานและโครงการเพื่อส่งเสริม 3) ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบและเรียนรู้รอบด้าน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมของโรงเรียน 4) ฝึกทักษะให้กรรมการนักเรียนรู้จักการทำงานเป็นระบบ กำหนดแผนงาน ทำบัญชีสรุปผล 5) ติดตามประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงาน

3.8 ด้านงานป้องกันสารเสพติด 1) กำหนดเป้าหมายให้นักเรียนมีทักษะในการหลีกเลี่ยงสารเสพติด คัดกรองบุคคลภายนอก เพิ่มมาตรการเฝ้าระวังพฤติกรรม สุ่มตรวจปัสสาวะ และสังเกตการมั่วสุม 2) จัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปี 3) มอบหมายผู้รับผิดชอบโครงการ ประสานงานกับผู้ปกครอง ครูที่ปรึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4) ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติดในโรงเรียน 5) นิเทศติดตามผลการดำเนินงานและรายงานผลเมื่อสิ้นภาคเรียน

3.9 ด้านงานประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน 1) วางแผนการประเมินผลที่มีเกณฑ์ชัดเจน เข้าใจง่าย 2) จัดตั้งคณะกรรมการประเมินผล 3) ตรวจสอบการดำเนินงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย 4) ประเมินผลการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 5) ปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมและโครงการ 6) ประเมินผลความพึงพอใจของนักเรียน

อภิปรายผล

การศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา พบว่า ด้านงานการวางแผนงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา ในการวางแผนงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษายังมีปัญหาและอุปสรรคอยู่หลายประการ เช่น บุคลากรขาดความรู้และทักษะในการวางแผนงานกิจการนักเรียน ทำให้แผนงานกิจการนักเรียนยังไม่ครอบคลุมทุกด้านการพัฒนานักเรียน นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลเสนอแนะว่าควรให้ความสำคัญกับงานกิจการนักเรียนมากขึ้น และควรมีการประสานงานกับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกิจกรรมกิจการนักเรียน ด้านงานการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาพบปัญหา เช่น บุคลากรขาดความเข้าใจในความสำคัญของงานกิจการนักเรียน ทำให้งานกิจการนักเรียนไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร มีข้อเสนอแนะว่าควรมีการประชุมวางแผนงานกิจการนักเรียนเป็นประจำและส่งเสริมการทำงานร่วมกันของบุคลากรในสถานศึกษา สำหรับด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษามีข้อเสนอแนะว่า สถานศึกษาควรปรับปรุงการประเมินผลกิจการนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมงานทุกด้าน มีการระบุวัตถุประสงค์และตัวชี้วัด และพิจารณาผลลัพธ์ในระยะยาว

ซึ่งงานใน 3 ด้านนี้เป็นงานในด้านของการประชุมวางแผนซึ่งควรจะต้องมีการดำเนินการให้ครอบคลุมและพิจารณาในวัตถุประสงค์โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดและแผนงานให้ชัดเจน เพราะบุคลากรส่วนใหญ่ของสถานศึกษาเพิ่งได้รับบรรจุเข้าทำงานจึงขาดประสบการณ์ จึงต้องชี้แจงทำความเข้าใจให้ชัดเจนตรงกัน ให้เข้าใจถึงความสำคัญของงานกิจการนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดดำรงค ฤทธิภูมิ ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรม โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 4 พบว่า ด้านส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม เป็นเรื่องที่มีความสำคัญแต่ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัยเป็นไปได้อย่างยาก เนื่องจากมีผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจหลายคนและฝ่ายผู้ที่มิหน้าที่รับผิดชอบไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ และมีความเห็นว่างานด้านงานส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ของสถานศึกษา ควรมีการจัดดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นการพัฒนาในเรื่องของการประพฤติปฏิบัติให้มีวินัยนั้นเป็นเรื่องที่จะต้องทำให้ผู้เรียนเกิดการซึมซับ การจัดดำเนินการจึงต้องทำมากกว่าการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ แต่ต้องปรับพฤติกรรมสร้างทัศนคติให้เป็นไปในทางที่ดีจึงต้องอาศัยเวลาและความต่อเนื่อง ส่วนด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาไม่เป็นไปตามมาตรฐาน เพราะสถานศึกษายังไม่ดำเนินงานเป็นระบบ บุคลากรขาดความเข้าใจในงานและไม่มีการวางตัวผู้รับผิดชอบ (พระปลัดดำรงค ฤทธิภูมิ, 2563) สอดคล้องกับ พระมหาพิชิต ธรรมวิชิโต ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ 4 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น จากการศึกษาวิจัยพบว่า ครูผู้สอนไม่เพียงพอและมีภาระในการสอนมา อีกทั้งยังขาดทักษะและประสบการณ์ และมีข้อเสนอแนะว่าควรจะมีการจัดทำแผนดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีรูปแบบเป็นโครงการให้ชัดเจน ควรดำเนินการรวบรวมเอกสาร หลักฐานข้อมูลของนักเรียนให้เป็นระบบเรียบร้อย และควรมีการประสานงานกับเครือข่ายโรงเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยเหลือในการดำเนินงานหรือมีโอกาสได้ศึกษาดูงานจากโรงเรียนที่มีการจัดการที่ดีเป็นตัวอย่าง เพราะระบบงานในด้านเหล่านี้เป็นงานที่ต้องการความร่วมมือกับบุคคลภายนอกไม่ว่าจะเป็นหน่วยงาน ชุมชน เครือข่ายหรือผู้ปกครอง จึงต้องการข้อมูลที่ชัดเจนเพื่อใช้ในการส่งต่อและประสานงาน (พระมหาพิชิต ธรรมวิชิโต, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุสิณา รอดทอง เรื่อง การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนใน สังกัดเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ศึกษาพบว่า ควรต้องมีการทำระเบียบสะสมประวัตินักเรียนให้เรียบร้อย และประสานงานร่วมมือกับผู้ปกครองในการดำเนินงานระบบดูแลนักเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะในงานระบบดูแลนักเรียนต้องใช้เฝ้าติดตามจากทั้งฝ่ายผู้ปกครองและครูจึงต้องสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้น ส่วนด้านงานหัวหน้าระดับมีความใกล้เคียงกับด้านการจัดบริการแนะแนวและด้านการควบคุมความประพฤติและระเบียบวินัยนักเรียน ซึ่งมีข้อเสนอแนะให้จัดทำระบบคัดกรองนักเรียน (กุสิณา รอดทอง, 2561)

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ใน 9 ด้านของการบริหาร มีรายละเอียดของการปฏิบัติงานแตกต่างกันไปตามงานแต่ละด้าน แต่หากโดยภาพรวมของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จะมุ่งไปที่การพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนให้มีระเบียบวินัย เพราะโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีผู้เรียนเป็นสามเณร จึงเป็นที่คาดหวังของผู้ปกครองและบุคคลทั่วไปที่จะให้สร้างผู้เรียนที่เป็นคนเก่งและเป็นคนดีในขณะเวลาเดียวกันด้วย การดูแลและควบคุมให้มีความประพฤติที่เหมาะสมกับสถานะความเป็นบรรพชิตจึงเป็นเรื่องสำคัญในอันดับแรก รวมไปถึงการป้องกันจากการมั่วสุมกับสิ่งที่อันตรายซึ่งจะเห็นได้ชัดจากงานในด้านงานป้องกันสารเสพติดและด้านงานส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ที่มุ่งเน้นพื้นฐานการปฏิบัติของนักเรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นแนวทางในส่วนนี้จึงเน้นแนวทางในการพัฒนาไปที่พฤติกรรมของผู้เรียนให้อยู่ในกรอบของระเบียบและวินัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาภา ชมภูธัญ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่จะเราสองแคว สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยในงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนได้ให้ความสำคัญไปที่ความประพฤติ โดยมุ่งเน้นไปที่คุณธรรมจริยธรรมและการมีระเบียบวินัยของนักเรียน และมีการส่งเสริมในรูปของโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนเป็นเพราะเป้าหมายในการดำเนินการให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุข งานในส่วนของการดูแลพฤติกรรมนี้เป็นงานที่จะต้องมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ในลักษณะเดียวกันกับงานด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และด้านงานประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน นี้ต้องอาศัยการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องในการติดตามการปฏิบัติงานในการบริหารงาน ได้แก่ ด้านงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ด้านงานคณะกรรมการนักเรียน และด้านงานป้องกันสารเสพติด เป็นงานที่ต้องประสานความร่วมมือกับพ่อ แม่ ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนา เพราะผู้เรียนเด็กอยู่ในวัยที่ต้องให้ความใส่ใจและคอยติดตาม จึงต้องอาศัยความร่วมมือร่วมจากนักเรียนรุ่นพี่ผู้ปกครองตลอดจนถึงชุมชน เพื่อให้การบริหารงานกิจการนักเรียนเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการจะทำให้งานกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาดำเนินไปได้ตามความคาดหวังของทุกฝ่ายต้องอาศัยความคิดเห็นจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (ธนาภา ชมภูธัญ, 2559) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐนนท์ คำชาย ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการงานกิจกรรมนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทพดินทร์วิทยาเชียงใหม่ ผลวิจัยพบว่า ให้ผู้ปกครองและนักเรียนมีส่วนร่วมในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ซึ่งนอกจากจะให้มีส่วนร่วมในทุกฝ่ายแล้วยังเป็นส่วนงานที่ต้องการจัดการงานให้เป็นระบบมีแผนงานที่ชัดเจนด้วย เพื่อให้เกิดความเข้าใจชัดเจนตรงกันทุกฝ่าย (ญัฐนนท์ คำชาย, 2562)

3. ผลการศึกษาการนำเสนอแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ในขั้นตอนศึกษาการนำเสนอแนวทาง ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นร่วมกันเกี่ยวกับการเรียบเรียงแนวทางให้มีขั้นตอนกระบวนการในการดำเนินการตั้งแต่วางแผนไปจนถึงการสรุปประเมินผล เพื่อให้เกิดเป็นแนวทางการดำเนินงานที่เป็นระบบ โดยให้รวบรวมประเด็นที่ต้องการให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ไว้ส่วนขั้นตอนการวางแผนการดำเนินงาน โดยให้ปรากฏเป็นเป้าหมายของการดำเนินงานในการบริหารงานแต่ละด้าน ผู้วิจัยจึงเรียบเรียงแนวทางให้อยู่ในรูปแบบดังกล่าวตามลำดับงาน วงจรคุณภาพ (PDCA) โดยการดำเนินการในแต่ละด้านประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

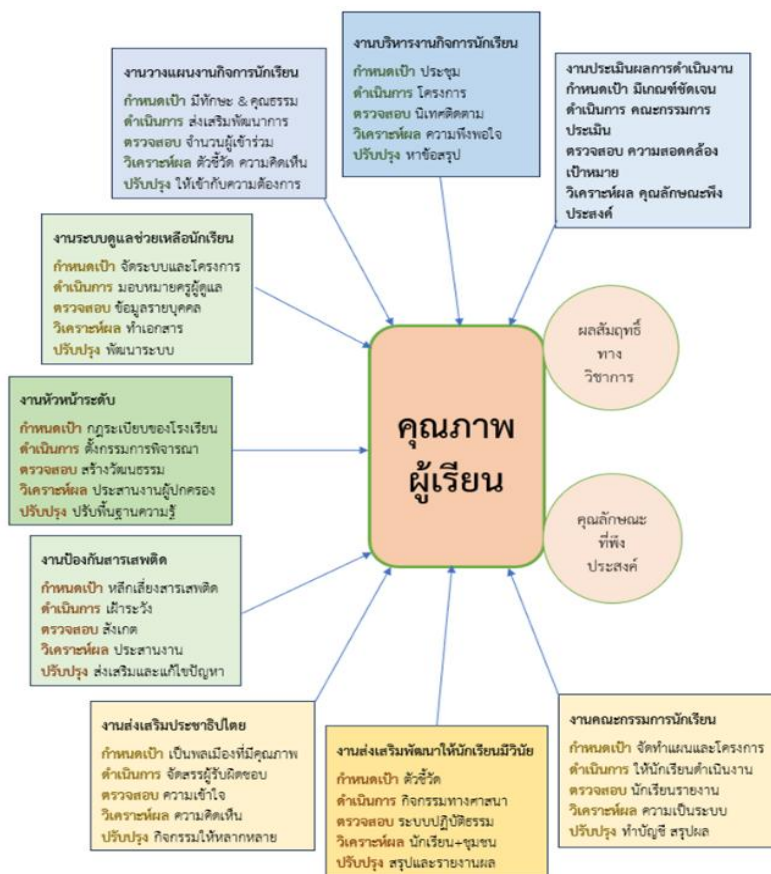
- 1) กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
- 2) มอบหมายงานและดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้
- 3) นิเทศ ติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงาน
- 4) ทบทวนวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและสำรวจความพึงพอใจ
- 5) ปรับปรุงการดำเนินงานแผนงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

เมื่อวางแผนกระบวนการแล้วจึงนำส่วนแนวทางที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 2 ใส่ลงแทรกไว้ในกระบวนการดำเนินงานที่สัมพันธ์กัน จึงได้เป็นแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ที่มีกระบวนการทำงานเป็นระบบมีขั้นตอนการปฏิบัติชัดเจนขึ้น สอดคล้องกับการนำวงจรคุณภาพ (PDCA) มาปรับใช้กับการบริหารกิจการนักเรียนตามที่ปรากฏในงานวิจัยของ กัลยาณี รัตนบุตร เรื่อง รูปแบบการบริหารระบบคุณภาพงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีแนวคิดดำเนินการบริหารกิจการนักเรียนทุกขั้นตอนด้วยระบบคุณภาพ PDCA ซึ่งทำให้การดำเนินงานมีการจัดการระบบที่ชัดเจนมีพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้งานกิจการนักเรียนมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ (กัลยาณี รัตนบุตร, 2564)

สรุป

จากการศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ทำให้ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ใหม่จากการศึกษาในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีองค์ประกอบด้านการบริหารงานกิจการนักเรียนมากกว่าโรงเรียนทั่วไป ประกอบด้วย การบริหารงาน 9 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านงานวางแผนงานกิจการนักเรียน 2) ด้านงานบริหารงานกิจการนักเรียน 3) ด้านงานส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม 4) ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5) ด้านงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน 6) ด้านงานหัวหน้าระดับ 7) ด้านงานคณะกรรมการนักเรียน 8) ด้านงานป้องกันสารเสพติด และ 9) ด้านงานประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ซึ่งการดำเนินการบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษาแต่ละด้านมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของงาน ดังนั้น กระบวนการบริหารงานในแต่ละด้าน

จึงควรกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของงานให้ครอบคลุมคุณภาพผู้เรียนทั้งผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยดำเนินการเป็นระบบตามขั้นตอนดังนี้ 1) กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย 2) มอบหมายงานและดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ 3) นิเทศติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงาน 4) ทบทวนวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและสำรวจความพึงพอใจ 5) ปรับปรุงการดำเนินงานและแผนงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย สามารถนำเสนอองค์ความรู้ของศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของงานกิจการนักเรียนให้มุ่งไปที่การพัฒนาคุณภาพนักเรียน
2. ควรมีการจัดสัมมนาหรือการอบรมที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการวางแผนงานกิจการนักเรียน มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดทำระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการนำเอาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนมาบูรณาการลงในหลักสูตรของสถานศึกษาเข้าสู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างแท้จริง
4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดทำคู่มือนักเรียนเพื่อชี้แจงเรื่องระเบียบและข้อปฏิบัติต่าง ๆ ให้นักเรียนและผู้ปกครองทราบ
5. ควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนให้มีความสม่ำเสมอ
6. ควรประเมินผลความพึงพอใจของบุคลากรในสถานศึกษาที่มีต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนและนำมาปรับปรุงต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา
2. ควรศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของรูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา
3. ควรมีการศึกษาวิจัยแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา
4. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา เพื่อนำผลวิจัยที่ได้มาพัฒนาในการบริหารงานโรงเรียนด้านต่าง ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กองพุทธศาสนศึกษา. (2551). การบริหารจัดการ การศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร: การศาสนา.

- กัลยาณี รัตนบุตร. (2564). รูปแบบการบริหารระบบคุณภาพงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- กุสุณา รอดทอง. (2561). การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ณัฐนันท์ คำชาย. (2562). การบริหารจัดการงานกิจกรรมนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทพดินทร์วิทยาเชียงใหม่. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ธนาภา ชมภูธัญ. (2559). การบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่จะเราสองแคว สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. เอกสารการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติครั้งที่ 3 ก้าวสู่ทศวรรษที่ 2: บูรณาการงานวิจัยใช้องค์ความรู้สู่ความยั่งยืน.
- พระปลัดดำรงค์ ภทมนี. (2563). รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 4. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาพิชิต ธมมวิชิต (ดุษฎี). (2561). การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามหลักอริยสัจ 4 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2565). ดัชนีทางการศึกษา ระดับภาค 1-18 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พุทธศักราช 2562. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

